

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE PROISTEĆI DONOŠENJEM ZAKONA

1. Ocjena stanja

Autorsko pravo i srodna prava u Republici Hrvatskoj uređena su Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima («Narodne novine», broj 167/2003, 79/2007, 80/2011, 125/2011 i 141/2013), (dalje: ZAPSP) koji se primjenjuje od 30. listopada 2003. godine s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 07. kolovoza 2007. godine, s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 1. srpnja 2013. te s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 5. prosinca 2013. godine i Pravilnikom o stručnim mjerilima i postupku izdavanja odobrenja za obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava i o naknadama za rad vijeća stručnjaka («Narodne novine», broj 72/2004, 151/2008 i 80/2011) koji je stupio na snagu 9. lipnja 2004. godine s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 23. prosinca 2008. godine i s izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 1. srpnja 2013. kao i relevantnim međunarodnim ugovorima kojima je Republika Hrvatska pristupila.

Postojećim zakonom uređena su sva pitanja koja čine pravnu stečevinu Europske unije (dalje: EU) u području autorskog i srodnih prava kao prava intelektualnog vlasništva. U okviru procesa usklađivanja zakonodavstva iz područja autorskog prava i srodnih prava s pravnom stečevinom EU u ZAPSP su ugrađene odredbe sljedećih Direktiva: Direktiva Vijeća 93/83/EEC od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsku reemisiju, Direktiva 96/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka, Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu, Direktiva 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela, Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi zaštite prava intelektualnog vlasništva, Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija), Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija), Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (kodificirana verzija) i Direktiva 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. kojom se mijenja Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava.

Dalje, u okviru poglavlja „Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga“ ZAPSP je usklađen i s Direktivom 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu.

Budući da je 25. listopada 2012. donesena Direktiva 2012/28/EU o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi koja obvezuje države članice da donesu njoj odgovarajuće zakone i druge propise do 29. listopada 2014. godine, potrebno je odredbe ZAPSP-a izmijeniti i dopuniti kako se to predlaže ovim prijedlogom.

2. Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Predloženim Zakonom mijenjaju se i dopunjuju odredbe ZAPSP-a na način da se uređuje definicija djela siročadi (engl. *orphan works*) kao i predmeta srodnih prava (umjetničkih izvedaba, fonograma i videograma) na koje se na odgovarajući način primjenjuje definicija djela siročadi. Riječ je o djelima i predmetima srodnih prava kojima nije identificiran autor odnosno drugi nositelj prava, odnosno, ako je i identificiran, nije pronađen unatoč pažljivoj potrazi koja je provedena i evidentirana sukladno odredbama Direktive 2012/28/EU. Nadalje, uređuje se i novo sadržajno ograničenje isključivih prava u odnosu na autorska djela i predmete srodnih prava koji imaju status siročadi, u korist javno dostupnih knjižnica, obrazovnih ustanova, muzeja kao i arhiva, ustanova za filmsku i audio baštinu te javnih organizacija za radiodifuziju osnovanih u Hrvatskoj. Ove institucije će nakon stupanja na snagu ovog Zakona uživati mogućnost da djela i predmete srodnih prava koji imaju status siročadi reproduciraju i stavljaju na raspolaganje javnosti. Ovo se sadržajno ograničenje uređuje u skladu s Direktivom 2012/28/EU radi uspostavljanja pravnog okvira koji će na unutarnjem tržištu Europske unije olakšati digitalizaciju i širenje djela i druge građe zaštićene autorskim i srodnim pravima, za koju se ne može identificirati nositelj prava ili se on ne može pronaći. To je jedna od ključnih aktivnost Digitalnog plana za Europu.

Da bi se utvrdilo može li određeno djelo ili predmet srodnog prava biti svrstano u kategoriju djela siročadi, potrebno je provesti pažljivu potragu za nositeljem prava, uz konzultiranje odgovarajućih izvora za određenu vrstu djela, odnosno predmeta srodnih prava, a koja se provodi prije korištenja djela ili predmeta srodnih prava, pa se i to uređuje predmetnim Zakonom. Direktiva 2012/28/EU u Prilogu navodi i obavezni minimum izvora koji moraju biti konzultirani za pojedine kategorije autorskih djela i predmeta srodnih prava pri provođenju potrage za nositeljem prava. Evidencije o rezultatima ovakvih pažljivih potraga na temelju kojih je utvrđen status djela siročadi, zatim podaci o korištenju djela siročadi od strane organizacija ovlaštenih za njihovo korištenje prema Direktivi 2012/28/EU te sve naknadne promjene statusa djela ili fonograma trebaju se dostavljati radi pohrane u javno dostupnu internetsku bazu podataka koju osniva i kojom će upravljati Ured za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu Europske unije (*Office for the Harmonization in the Internal Market, OHIM*), sa sjedištem u Alicanteu, Španjolska.

Ovim se Zakonom također uređuje da će djelo ili predmet srodnog prava kojem se utvrdi status siročeta u bilo kojoj državi članici Europske unije imati isti status u Hrvatskoj bez potrebe provedbe dodatnih aktivnosti kao što je pažljiva potraga.

I naposljetku, ovim se Zakonom propisuje i mogućnost okončanja utvrđenog statusa siročeta, ako se nositelj prava pojavi i zatraži ostvarivanje svojih prava u odnosu na njegovo autorsko djelo ili drugu zaštićenu građu. U tom slučaju nositelj prava ima pravo na pravičnu naknadu za prethodno korištenje djela ili druge zaštićene građe, a ovim se Zakonom uređuje i način utvrđivanja takve naknade.

3. Posljedice koje će proisteći donošenjem Zakona

Predloženim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima postiže se potrebna usklađenost s Direktivom 2012/28/EU o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona potrebno je osigurati ograničena sredstva u državnom proračunu. Predviđa se da će se postojećim djelatnicima Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo radne dužnosti preraspodijeliti na način da će nakon stupanja na snagu ovog Zakona obavljati i administrativne poslove prosljeđivanja podataka o izvršenim pažljivim potragama i utvrđenju statusa djela i predmeta srodnih prava siročadi prikupljenim od javno dostupnih knjižnica, obrazovnih ustanova, muzeja kao i arhiva, ustanova za filmsku i audio baštinu te javnih organizacija za radiodifuziju osnovanih u Hrvatskoj, prema Uredu za harmonizaciju na unutrašnjem tržištu Europske unije (*Office for the Harmonization in the Internal Market, OHIM*), sa sjedištem u Alicanteu, Španjolska. Međutim, s obzirom na to da je potrebno propisati visinu pravične naknade koja bi se plaćala nositeljima prava na djela i predmetima srodnih prava koji su korišteni na način utvrđen Direktivom 2012/28/EU u svojstvu siročadi, a u slučajevima kada se nositelji prava naknadno jave, sredstva za isplatu ove naknade trebaju se osigurati u državnom proračunu. Također, moguće je da će biti potrebna određena dodatna sredstva za edukaciju i/ili dodatne poslove djelatnika nadležnih javnih institucija u čijoj nadležnosti će biti pretraživanje radi utvrđivanja statusa djela i predmeta srodnih prava siročadi i dostave u jedinstvenu bazu podataka.

IV. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Odredbama članka 161. Poslovnika Hrvatskog Sabora („Narodne novine“, broj 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 69/07 – Odluka USRH, 39/2008, 86/2008, 81/2012 i 113/2012) predviđena je mogućnost da zakon bude donesen i po hitnom postupku kada se usklađuje sa propisima Europske unije. Budući da je svrha i cilj ovoga Zakona usklađivanje s propisima EU, preciznije, s Direktivom 2012/28/EU o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi, to se predlaže donošenje ovog Zakona po hitnoj proceduri.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Tekst konačnog prijedloga Zakona daje se u obliku Konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, s obrazloženjem.

Članak 1.

Članak 1.a. mijenja se i glasi:

Odredbe ovog Zakona u skladu su sa:

- Direktivom Vijeća 93/83/EEC od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsku retransmisiju (SL L 248, 6.10.1993.),
- Direktivom 96/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka (SL L 77 27.3.1996.),
- Direktivom 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167 22.6.2001.),
- Direktivom 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (SL L 272, 13.10.2001.),
- Direktivom 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi zaštite prava intelektualnog vlasništva (SL L 157, 30. 4. 2004.),
- Direktivom 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 367, 27. 12. 2006.),
- Direktivom 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija) (SL L 376, 27.12.2006.),
- Direktivom 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija) (SL L 372, 27.12.2006.),
- Direktivom 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (kodificirana verzija) (SL L 372, 27.12.2006.),
- Direktiva 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. (SL L 265, 11. 10. 2011.) kojom se mijenja Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (SL L 265, 11.10.2011.) i
- Direktivom 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi (SL L 299, 27.10.2012.).

Članak 2.

U članku 4. stavku 2. iza riječi: „Odredbe iz ovog Zakona o“ dodaju se riječi i zarez: „djelima siročadi i pažljivoj potrazi,“.

Članak 3.

Iza članka 12. dodaju se naslovi te članci 12.a i 12.b koji glase:

„DJELA SIROČAD

Članak 12.a

(1) Ako nakon provedbe i evidencije potrage iz članka 12.b ovog Zakona nije identificiran autor ili nijedan od koautora nekog djela, ili, čak i ako je identificiran autor ili jedan ili više koautora nekog djela, nijedan od njih nije pronađen, to se djelo smatra djelom siročetom.

(2) Ako nakon provedbe i evidencije potrage iz članka 12.b ovog Zakona nisu identificirani svi koautori nekog djela ili, čak i ako su identificirani, nisu pronađeni, na njih će se primjenjivati članak 84.a ovoga Zakona, ali samo ako su svi identificirani i pronađeni koautori dali dopuštenje za reproduciranje i stavljanje na raspolaganje javnosti tog djela na način koji je opisan u članku 84.a ovoga Zakona. Prava koautora koji su identificirani i pronađeni ostaju netaknuta.

(3) Stavci 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se na:

- djela izdana u obliku knjiga, časopisa, novina, magazina ili drugih pisanih tiskovina koja čine sastavni dio zbirke u javno dostupnim knjižnicama, obrazovnim ustanovama ili muzejima kao i zbirki arhiva ili ustanova za filmsku i audio baštinu;
 - kinematografska ili druga audiovizualna djela koja čine sastavni dio zbirke u javno dostupnim knjižnicama, obrazovnim ustanovama ili muzejima kao i zbirki arhiva ili ustanova za filmsku ili audio baštinu; i
 - kinematografska ili druga audiovizualna djela koje su proizvele (producirale) javne organizacije za radiodifuziju do zaključno 31. prosinca 2002. godine i koja se nalaze u njihovim arhivima;
- koja su zaštićena autorskim pravom i prvi puta izdana u Hrvatskoj ili, ako nisu izdana, prvi puta emitirana u Hrvatskoj.

(4) Stavci 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i na djela iz stavka 3. ovoga članka koja nikada nisu bila izdana ili emitirana ali su ih na drugi način uz pristanak autora prvi puta javno objavile javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove ili muzeji kao i arhivi, ustanove za filmsku i audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju osnovane u Hrvatskoj, pod uvjetom da se opravdano može predmnijevati da se autori tih djela ne bi protivili korištenjima opisanim u članku 84.a ovoga Zakona.

(5) Stavci 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i na djela koja su ugrađena ili uključena u djela ili čine sastavni dio djela iz stavaka 3. i 4. ovoga članka.

(6) Autor ili koautor djela koje se prema stavcima 1. do 5. ovoga članka smatra djelom siročetom može u bilo kojem trenutku prekinuti primjenu navedenih odredaba u odnosu na vlastita prava.

(7) Djelo koje se prema pravu druge države članice Europske unije smatra djelom siročetom, smatra se djelom siročetom i u Hrvatskoj, bez potrebe provedbe postupka potrage iz članka 12.b ovog Zakona te se na njega primjenjuju odredbe iz članka 84.a ovog Zakona. Isto se na odgovarajući način primjenjuje i na koautorska djela u odnosu na koja je u drugoj državi članici Europske unije utvrđeno da im pripada status djela siročadi jer nisu identificirani ili pronađeni svi koautori, ali samo u odnosu na njihov koautorski dio.“

(8) Članak 12. ovoga Zakona kojim se uređuju presumpcija autorstva i ostvarivanje autorskog prava kad autor nije poznat (uključujući autorska prava na anonimnim djelima i djelima objavljenim pod pseudonimom) primjenjuje se u mjeri u kojoj nije u suprotnosti s ovim člankom.

PAŽLJIVA PORAGA ZA UTVRĐIVANJE STATUSA DJELA SIROČADI I EVIDENCIJA PODATAKA

Članak 12.b

(1) Javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove ili muzeji kao i arhivi, ustanove za filmsku i audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju osnovane u Hrvatskoj su u svrhu identifikacije i/ili pronalaženja autora ili koautora odnosno u svrhu utvrđenja statusa djela siročeta dužne u dobroj vjeri provesti pažljivu potragu za svako djelo. Pažljiva potraga provodi se prije uporabe djela, pretragom odgovarajućih izvora za odnosnu kategoriju djela. Ako postoje dokazi na temelju kojih se može zaključiti da se relevantni podaci o nositeljima prava mogu pronaći u drugim državama, pretražit će se i izvori podataka dostupni u tim državama.

(2) Odgovarajući izvori iz stavka 1. ovoga članka su:

1. za objavljene knjige:
 - a. zbirke obveznih primjeraka, knjižnične kataloge i normativne datoteke koje vode knjižnice i druge institucije,
 - b. udruženja nakladnika te udruženja autora u Hrvatskoj,
 - c. postojeće baze podataka i registre, WATCH (Writers, Artists and their Copyright Holders), ISBN (International Standard Book Number) i baze podataka o knjigama u tisku,
 - d. baze podataka odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za ostvarivanje prava reproduciranja,
 - e. izvori koji povezuju višestruke baze podataka i registre, uključujući VIAF (Virtual International Authority Files) i ARROW (Accesible Registers of Rights Information and orphan Works),
2. za novine, časopise, dnevne listove i periodične publikacije:
 - a. ISSN (International Standard Serial Number) za periodične publikacije,
 - b. kazala i kataloge iz knjižnica i zbirki,
 - c. zbirke obveznih primjeraka,
 - d. udruženja nakladnika te udruženja autora i novinara u Hrvatskoj,
 - e. baze podataka odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za ostvarivanje prava reproduciranja,
3. za vizualna djela, uključujući likovna djela, fotografije, ilustracije, nacрте, arhitekturu, skice kasnijih djela i druga slična djela koja se nalaze u knjigama, dnevnim listovima, novinama i časopisima te u drugim djelima:
 - a. izvori navedeni pod točkama 1. i 2.,
 - b. baze podataka odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za vizualne umjetnosti, uključujući i udruge za ostvarivanje prava reproduciranja,
 - c. prema potrebi, baze podataka agencija za arhiviranje slika,
4. za audiovizualna djela, umjetničke izvedbe, fonograme i videograme:
 - a. zbirke obveznih primjeraka,
 - b. udruženja producenata u Hrvatskoj,
 - c. baze podataka institucija za filmsku i audio baštinu te nacionalnih knjižnica,
 - d. baze podataka s relevantnim normama i oznakama kao što su ISAN (International Standard Audiovisual Number) za audiovizualnu građu, ISWC (International standard Music Work Code) za glazbena djela i ISRC (International Standard Recording Code) za fonograme,

- e. baze podataka odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za autore, izvođače, proizvođače fonograma i proizvođače videograma (filmske producente,
- f. popisi suradnika i druge podatke koji se pojavljuju na omotu djela ili predmeta srodnog prava,
- g. baze podataka drugih udruženja koje predstavljaju određenu kategoriju nositelja prava.

(3) Pažljiva potraga provest će se ako je djelo prvi puta izdano ili, ako nije izdano, prvi puta emitirano u Hrvatskoj. Za kinematografska i druga audiovizualna djela pažljiva potraga provest će se ako filmski producent ima u Hrvatskoj svoje sjedište ili uobičajeno boravište. Za djela iz članka 12.a stavka 3. alineje 3. ovoga Zakona pažljiva potraga provest će se ako organizacija za radiodifuziju koja ih je objavila javnosti uz odobrenje autora ili drugog nositelja prava ima svoje sjedište u Hrvatskoj.

(4) Institucije iz stavka 1. ovoga članka dužne su voditi evidenciju o provedenim pažljivim potragama. Podatke iz tih evidencija dostavljat će Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo koji je dužan bez odgode prosljediti ih Uredu za harmonizaciju na unutarnjem tržištu radi njihove pohrane u jedinstvenu javno dostupnu bazu podataka koju na Internetu uspostavlja i kojom upravlja taj Ured u skladu s Uredbom (EU) broj 386/2012.

(5) Evidencije iz stavka 4. ovoga članka obuhvaćaju najmanje sljedeće podatke:

- a. rezultate pažljivih potraga koje su te institucije provele i na temelju kojih su izvele zaključak da se djela ili predmeti srodnih prava smatraju djelima odnosno predmetima srodnih prava siročadi,
- b. korištenje djela ili predmeta srodnih prava siročadi koje u skladu s člankom 84.a Zakona poduzimaju te institucije,
- c. sve promjene o prestanku statusa djela odnosno predmeta srodnog prava siročadi koje koriste te institucije,
- d. važeće kontakt podatke institucije.“

Članak 4.

Iza članka 84. dodaje se naslov i članak 84.a koji glase:

„SLOBODNO KORIŠTENJE DJELA SIROČADI

Članak 84.a

(1) Javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove ili muzeji kao i arhivi, ustanove za filmsku i audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju osnovane u Hrvatskoj mogu reproducirati djela siročad koja su sadržana u njihovim zbirkama u svrhu digitalizacije, stavljanja na raspolaganje javnosti, indeksiranja, katalogiziranja, očuvanja ili obnove te ih mogu stavljati na raspolaganje javnosti. Radnje reproduciranja i stavljanja na raspolaganje javnosti navedene institucije mogu poduzimati samo radi postizanja ciljeva vezanih uz njihove zadaće od javnog interesa, posebno radi očuvanja i obnavljanja djela siročadi koja čine sastavni dio njihovih zbirki te osiguravanja njihove dostupnosti za kulturne i obrazovne potrebe. Institucije mogu od takvih korištenja ostvarivati prihode, isključivo u svrhu pokrivanja svojih troškova u svezi s digitalizacijom i stavljanjem na raspolaganje javnosti djela siročadi. Navedeno ne utječe na pravo institucija na slobodu ugovaranja u okviru provedbe svojih zadaća od javnog interesa, posebno u pogledu sklapanja sporazuma o javno-privatnom partnerstvu.

(2) Prigodom svakog korištenje djela siročadi, institucije iz stavka 1. ovoga članka dužne su na uobičajen način navesti autora odnosno koautore tih djela koji su identificirani.

(3) Autor ili koautor koji ukine status djela siročeta u skladu sa člankom 12.a stavkom 6. ovoga Zakona ima pravo na pravičnu naknadu za dotadašnje korištenje svojeg djela prema stavku 1. ovoga članka. Naknadu je dužna isplatiti institucija iz stavka 1. ovoga članka koja je koristila djelo. Visinu naknade određuje ministar kulture, na prijedlog odgovarajuće udruge za kolektivno ostvarivanje prava s obzirom na kategoriju djela siročadi, uzimajući u obzir, među ostalim, hrvatske ciljeve u području promicanja kulture, nekomercijalnu narav korištenja koje poduzima institucija iz stavka 1. ovoga članka i kojim se ostvaruju ciljevi vezanih uz njihove zadaće od javnog interesa kao što su promicanje učenja i širenje kulture te moguću štetu koju su pretrpjeli autori. Pravična naknada isplaćuje se za najviše tri godine unatrag, računajući od dana ukidanja statusa djela siročeta. Zahtjev za isplatom pravične naknade može postaviti autor ili odgovarajuća udruga za kolektivno ostvarivanje prava koju je ovlastio na podnošenje takvog zahtjeva. Zahtjev za isplatom pravične naknade zastarijeva u roku od godine dana, računajući od dana ukidanja statusa djela siročeta.

(4) Odredbe iz ovoga članka ne utječu na propise o drugim pravima intelektualnog vlasništva, o uvjetnom pristupu, o pristupu uslugama kablenskog reemitiranja, o zaštiti nacionalnih bogatstava, o obvezi deponiranja, o zaštiti poštenog trgovanja, o poslovnoj tajni, o sigurnosti, o povjerljivosti, o zaštiti podataka i privatnosti, o pristupu javnim dokumentima, o ugovornom pravu te o slobodi tiska i slobodi izražavanja u medijima.“

Članak 5.

U članku 156., stavku 1., iza riječi: „Kolektivno ostvarivanje prava može obuhvaćati“ dodaje se riječ: „osobito“.

Članak 6.

(1) Ovaj zakon primjenjuje se na sva djela, umjetničke izvedbe, fonograme i videograme koji su zaštićeni Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima na dan 29. listopada 2014. godine ili kasnije.

(2) Ovaj Zakon primjenjuje se ne dovodeći u pitanje bilo kakve akte sklopljene ili prava stečena prije 29. listopada 2014. godine.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJA
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU
I SRODNIM PRAVIMA

Uz članak 1.

Članak 1.a Zakona o prijenosu pravne stečevine Europske unije predlaže se izmijeniti, jer se dodaje implementirana Direktiva 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi, a ostale Direktive usklađuju se s brojevima kodificiranih verzija.

Uz članak 2.

U ovome članku Zakona predlaže se propisati da se pravila o djelima siročadi iz članka 12.a i o pažljivoj potrazi iz članka 12.b primjenjuju i na srodna prava. Iz postojećih odredaba članka 4. stavka 2. ZAPSP-a već proizlazi da se sadržajna ograničenja koja su propisana za autorsko pravo, primjenjuju i na srodna prava. Na ovaj način implementirana je Direktiva 2012/28/EU u cijelosti, jer se ona odnosi kako na autorsko pravo tako i na pravo umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i proizvođača videograma (fimskih producenata).

Uz članak 3.

Ovim člankom Zakona predlaže se dodati novi članak 12.a pod nazivom „Djela siročadi“ i članak 12.b pod nazivom „Pažljiva potraga za utvrđivanje djela siročadi i evidencija podataka“

Predloženim stavkom 1. članka 12.a propisuje se da se djelo smatra djelo siročetom kad unatoč propisanoj pažljivoj potrazi i evidenciji niti jedan od autora ili koautora nije identificiran ili pronađen.

Stavkom 2. predloženog članka propisuje se da će se u slučaju kad nisu svi koautori djela identificirani ili pronađeni djelo moći slobodno koristiti prema odredbama članka 84.a ovog Zakona samo ako su svi identificirani i pronađeni autori dali dopuštenje za reproduciranje i stavljanje na raspolaganje javnosti. Također, propisuje se i da prava autora koji su identificirani i pronađeni ostaju netaknuta.

Stavkom 3. i 4. predloženog članka propisuju se djela i predmeti zaštite srodnih prava na koja se primjenjuje Direktiva i to u slučaju kad su prvi puta izdana ili emitirana u Hrvatskoj i u slučaju kad su objavljena na drugi način, a može se opravdano predmnijevati da se autori ne bi protivili slobodnom korištenju prema odredbama članka 84.a

Stavkom 5. predloženog članka propisuje se da se odredbe Direktive 2012/28/EU primjenjuju i na djela koja su ugrađena u djela ili čine sastavni dio djela na koja se primjenjuje Direktiva.

Stavkom 6. predloženog članka propisuje se prestanak statusa djela siročadi, a to znači mogućnost autora ili koautora djela koje se smatra djelom siročetom da u bilo kojem trenutku okonča status djela siročeta u odnosu na svoja prava.

Stavkom 7. predloženog članka implementira se odredba Direktive 2012/28/EU o uzajamnom priznavanju statusa djela siročadi, što znači kad se u drugoj članici Europske unije djelo smatra djelom siročetom, isti status priznaje se djelu i u Hrvatskoj. Dalje se propisuje da se odredba na odgovarajući način primjenjuje i na koautorska djela.

Stavkom 8. predloženog članka propisuje se da se odredbe postojećeg članka 12. Zakona o presumpciji autorstva i ostvarivanju prava kad autor nije poznat primjenjuju u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti s odredbama Direktive 2012/28/EU.

U ovome članku Zakona implementirane su odredbe iz Direktive 2012/28/EU na način da su u novi članak 12.a ZAPSP-a implementirane odredbe iz članka 1. stavaka 2., 3. i 4., članka 2. stavaka 1., 2., 3., 4. i 5. te članka 4. i članka 5. Direktive 2012/28/EU.

Stavkom 1. predloženog članka 12.b Zakona propisuje se dužnost institucija od javnog interesa (javno dostupnih knjižnica, obrazovnih ustanova ili muzeja kao i arhiva, ustanova za filmsku i audio baštinu te javnih organizacija za radiodifuziju) osnovanih u Hrvatskoj da u svrhu identifikacije i pronalaženja autora i utvrđenja statusa djela siročeta, prije uporabe djela, provedu pažljivu potragu za svako djelo, pretragom odgovarajućih izvora za odnosnu kategoriju djela, po potrebi uključujući i izvore podataka u drugim državama.

Stavkom 2. predloženog članka propisuju se odgovarajući obvezni izvori iz stavka 1. ovoga članka u skladu sa zahtjevima Direktive 2012/28/EU.

Stavkom 3. predloženog članka propisuju se slučajevi kad je potrebna pažljiva potraga u Hrvatskoj.

Stavkom 4. predloženog članka propisuje se dužnost propisanih institucija od javnog interesa da vode evidenciju o svojim provedenim potragama i da svoje evidencije proslijeđuju propisanom nacionalnom tijelu radi njihove pohrane u jedinstvenu javno dostupnu bazu podataka koju na Internetu uspostavlja i kojom upravlja Ured za harmonizaciju na unutarnjem tržištu.

Stavkom 5. predloženog članka propisuju se obvezni podatci evidencija u skladu sa zahtjevima Direktive 2012/28/EU.

U novi članak 12.b Zakona implementirane su odredbe iz članka 3. stavaka 1., 2., 3., 4. i 6. Direktive 2012/28/EU.

Uz članak 4.

U ovome članku Zakona predlaže se dodati novi članak 84.a pod nazivom „Slobodno korištenje djela siročadi“

Stavkom 1. predloženog članka 84.a propisuje se svrha u koju institucije od javnog interesa mogu koristiti djela siročad koja su sadržana u njihovim zbirkama. Propisuje se da se radnje korištenja djela siročadi (reproduciranja i stavljanja na raspolaganje javnosti) mogu poduzimati samo radi ostvarivanja njihovih zadaća od javnog interesa, u kojem se ističu očuvanje i obnavljanje djela siročadi koja čine sastavni dio njihovih zbirki te osiguravanja njihove dostupnosti za kulturne i obrazovne potrebe. Propisuje se da prihode koje institucije ostvare takvim korištenjem mogu koristiti samo za pokrivanje svojih troškova u svezi sa digitalizacijom djela siročadi.

Stavkom 2. predloženog članka propisuje se obveza navođenja identificiranih autora i koautora prilikom svakog korištenja djela siročadi.

Stavkom 3. predloženog članka propisuje se pravo autora i koautora koji ukine status djela siročeta na pravičnu naknadu za dotadašnje korištenje njegovog djela kao djela siročeta. Dalje se propisuje tko je dužan isplatiti pravičnu naknadu i način određivanja visine naknade. Uređuju se rokovi u kojima se isplaćuje naknada u odnosu na dan ukidanja statusa djela siročeta, uređuje se tko može ponijeti zahtjev za isplatom pravične naknade i rok zastarijevanja takvog zahtjeva.

Stavkom 4. predloženog članka propisuje se da Direktiva 2012/28/EU ne utječe na nastavak primjene drugih pravnih propisa.

U ovome članku Zakona u ZAPSP su implementirane odredbe iz članka 6. stavaka 1., 2., 3., 4. i 5. te članka 7. Direktive 2012/28/EU.

Uz članak 5.

Ovim člankom Zakona se u članku 156. stavku 1. ZAPSP-a dodaje riječ „osobito“ radi izbjegavanja dvojbi, budući da se prava navedena u tome stavku mogu ali ne moraju ostvarivati u kolektivnom sustavu. Također, i neka druga prava koja tamo nisu navedena mogu se ostvarivati u kolektivnom sustavu. Drugim riječima, lista iz stavka 1. članka 156. ZAPSP-a je primjerična.

Uz članak 6.

U ovom članku Zakona uređuje se da se ovaj Zakon odnosi na ona djela i predmete srodnih prava koji su bili zaštićeni autorskim odnosno srodnim pravom na dan 29. listopada 2014. Svi prethodni ugovorni aranžmani i prava stečena prema propisima do tada ostaju netaknuti.

Uz članak 7.

Uređuje se stupanje na snagu Zakona.

TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, BRIŠU ODNOSNO DOPUNJUJU

Tekst odredbi Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima («Narodne novine», broj 167/03, 79/07, 89/11, 125/11 i 141/13) koje se mijenjaju i dopunjuju dostavlja se u prilogu ovoga Prijedloga zakona.

PRIJENOS PRAVNE STEČEVINE EUROPSKE UNIJE

Članak 1.a

Odredbe ovog Zakona u skladu su sa:

– Direktivom Vijeća 91/250/EEC od 14. svibnja 1991. o zakonskoj zaštiti računalnih programa (SL L 122, 17. 5. 1991.),

– Direktivom Vijeća 92/100/EEC od 19. studenoga 1992. koja se odnosi na pravo iznajmljivanja i pravo posudbe te na određena prava srodna autorskom pravu u području intelektualnog vlasništva (SL L 346, 27. 11. 1992.),

– Direktivom Vijeća 93/83/EEC od 27. rujna 1993. o koordinaciji nekih pravila koja se odnose na autorsko pravo i srodna prava primjenljivih na satelitsku radiodifuziju i kabelsku retransmisiju (SL L 248, 6. 10. 1993.),

– Direktivom Vijeća 93/98/EEC od 29. listopada 1993. kojom se harmonizira rok zaštite autorskog prava i nekih srodnih prava (SL L 290, 24. 11. 1993.),

– Direktivom 96/9/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o zakonskoj zaštiti baza podataka (SL L 77, 27. 3. 1996.),

– Direktivom 2001/29/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu (SL L 167, 22. 6. 2001.),

– Direktivom 2001/84/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (SL L 272, 13. 10. 2001.),

– Direktivom 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi zaštite prava intelektualnog vlasništva (SL L 157, 30. 4. 2004.),

– Direktivom 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27. 12. 2006.),

– Direktivom 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (SL L 372, 27. 12. 2006.),

– Direktivom 2011/77/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2011. (SL L 265, 11. 10. 2011.) kojom se mijenja Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava.

ODNOS IZMEĐU AUTORSKOG PRAVA I SRODNIH PRAVA

Članak 4.

(1) Zaštita srodnih prava, po ovom Zakonu, ostavlja netaknutom i ni na koji način ne utječe na zaštitu autorskog prava. Ni jedna odredba ovoga Zakona o zaštiti srodnih prava ne smije se tumačiti tako da šteti zaštiti autorskog prava. Ostvarivanje prava umjetnika izvođača na priopćavanje javnosti fiksiranih izvedbi iz članka 125. točke 4. podstavka 2. ovoga Zakona ne može štetiti ostvarivanju autorskog prava.

(2) Odredbe iz ovoga Zakona o definicijama pojedinih autorskih imovinskih prava, o pravu na naknadu za reproduciranje autorskog djela za privatno ili drugo vlastito korištenje, o pravu na naknadu za javnu posudbu, kao i o iscrpljenju prava distribucije, iznimkama i ograničenjima autorskih prava, početku tijeka i učincima isteka rokova trajanja autorskog prava, autorskom pravu u pravnom prometu te o odnosu autorskog prava i prava vlasništva primjenjuju se na odgovarajući način i za srodna prava, ako za njih nije što posebno određeno ili ne proizlazi iz njihove pravne naravi.

KOLEKTIVNO OSTVARIVANJE PRAVA

Članak 156.

(1) Kolektivno ostvarivanje prava može obuhvaćati sljedeće:

1. prava autora:

a) pravo javnog izvođenja, javnog prenošenja, javnog priopćavanja fiksiranog djela, radiodifuzijskog emitiranja, radiodifuzijskog reemitiranja, javnog priopćavanja radiodifuzijskog emitiranja i pravo stavljanja na raspolaganje javnosti nescenskih glazbenih i književnih djela,

b) pravo reproduciranja (zvučnog snimanja) glazbenih djela,

c) pravo distribucije uključujući pravo iznajmljivanja i pravo na naknadu iz članka 20. stavka 5. ovoga Zakona,

d) pravo na naknadu za javnu posudbu,

e) pravo slijeđenja pri preprodaji izvornika umjetničkih djela,

f) pravo na naknadu za reproduciranje autorskog djela za privatno ili drugo vlastito korištenje,

g) pravo na naknadu iz članka 85. stavka 2. ovoga Zakona,

h) pravo na naknadu za priopćavanje javnosti narodnih književnih i umjetničkih tvorevina,

i) pravo radiodifuzijskog reemitiranja audiovizualnih djela.

2. prava umjetnika izvođača:

a) pravo javnog priopćavanja fiksirane izvedbe i radiodifuzijskih emitiranja,

b) pravo javnog prikazivanja fiksirane izvedbe,

c) pravo radiodifuzijskog emitiranja i reemitiranja fiksirane izvedbe,

d) pravo stavljanja na raspolaganje javnosti fiksirane izvedbe,

e) pravo iznajmljivanja fiksirane izvedbe i pravo na naknadu iz članka 20. stavka 5. ovoga Zakona,

f) pravo na naknadu za javnu posudbu fiksirane izvedbe,

g) pravo na naknadu za reproduciranje fiksirane izvedbe za privatno ili drugo vlastito

korištenje,

h) pravo na dodatnu godišnju naknadu iz članka 137.b ovoga Zakona.

3. prava proizvođača fonograma:

- a) pravo stavljanja na raspolaganje javnosti fonograma,
- b) pravo na naknadu za radiodifuzijsko emitiranje i javno priopćavanje fonograma,
- c) pravo iznajmljivanja fonograma,
- d) pravo na naknadu za javnu posudbu fonograma,
- e) pravo na naknadu za reproduciranje fonograma za privatno ili drugo vlastito korištenje.

4. prava filmskih producenata:

- a) pravo na naknadu za javnu posudbu videograma,
- b) pravo na naknadu za reproduciranje videograma za privatno ili drugo vlastito korištenje.

5. prava nakladnika:

- a) pravo na naknadu za reproduciranje svojih pisanih izdanja za privatno ili drugo vlastito korištenje.

(2) Pravo radiodifuzijskog emitiranja i reemitiranja iz stavka 1. točaka 1.a) i 2.c), pravo radiodifuzijskog reemitiranja iz točke 1. i), pravo na naknadu za radiodifuzijsko emitiranje iz stavka 1. točke 3.b), pravo iznajmljivanja iz točke 1.c) i to ako se radi o snimljenim glazbenim djelima, 2.e) i 3.c), pravo na naknadu za javnu posudbu iz točke 1.d), 2.f), 3d) i 4.a) te pravo na naknadu za reproduciranje za privatno i drugo vlastito korištenje iz točke 1.f), 2.g), 3.e), 4.b), 5.a) i pravo na naknadu iz točke 2.h) mogu se ostvarivati samo preko udruge za kolektivno ostvarivanje prava.

(3) Odredbe iz stavka 2. ovoga članka ne primjenjuju se za kabelsko reemitiranje ako se radi o organizaciji za radiodifuziju u pogledu njezinih vlastitih emitiranja, bez obzira radi li se o njezinim vlastitim pravima ili su joj ta prava prenijeli drugi nositelji autorskog prava i srodnih prava.